

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

2. Elocutionis diuisio: & eius prima pars Elegantia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

ram gerunt etiam sapientes, sic & in graui oratione culturam elocutionis esse volo; sed eam grandem, & cum maiestate decoram. Duo tantum reprehendo, primum, quod ista putidius a plerisque, magno ceterorum eloquentiae ornamentorum dispendio, curentur: Deinde, quod ad sacras conciones, & serias orationes, in quibus pugnare oportet, non lude-re, iuuenilius traducantur.

Quint. l. 9.

Cauendum est omnino, ne oratio, quae ferri debet, ac fluere, dimetiendis pedibus, ac pendendis syllabis confescat. Nam id tum miserum, tum in minimis occupati est. Neque enim, qui se totum in hac cura consumpserit, potioribus vacabit, si quidem relictorum pondere, ac nitore contempto, tesseras (ut ait Lucilius) struet, & vermiculatam inter se lexes committere. Quamobrem, & cum de hac tota re scriptum sit a nonnullis, etiam abundantius, quam oratoria grauitas postulet; quae leuiora sunt, omittam, aut certe perstringam. Quae vero melioris notae fuerint, a veteribus praesertim animaduersa, non praeteribo.

Elocutionis diuisio, & eius prima pars: Elegantia.

CAPVT II.

Elocutionis omnium clarissima diuisio est, quae traditur a Cicero quarto ad Herennium, in Elegantiam, Compositiorem, & Dignitatem. Elegantia est, quae facit, ut vnumquodque pure, & aperte dici videatur. Haec distribuitur in Latinitatem, & Explanationem. Latinitas sermonem purum conseruat. Duos Grammaticorum seopulos, solecismum, & barbarismum declinat, & honestam in omnibus confectatur orationis munditiam. Primum igitur, ut latine loquamur, videndum est, sed & verba afferamus ea, quae nemo iure reprehenderit, & ea sic casibus, & temporibus, & genere, & numero conseruemus, ut ne quid perturbatum, ac discrepans, aut praeposterum sit. Haec ex Grammaticorum petuntur officina, in qua procedenda sunt accuratius puerorum ingenia; ne cruda adhuc studia in grauioribus sciencias propellant, & congrui sermonis imperiti praebent se deridendos. Diuus Basilus legatum sibi a Valente Rhetorem, Demosthenem

Cic. 3. de Orat.

Demost. Valentis Legatus.

nomine, haud satis Axioco Deuocione in Grammaticos errores impingentem, castigauit verbano dicto: *Αξιόκο δ' ἔγορευε ῥῆτα.*

Quo vero iusu exceptum est apud Athenienses DATIS Melos; qui, ut vir Paria, & miles, minus ad Atticas factus elegantias, Graece loqui conatus, dixit *ἠὲ οὐκ αὐτὸς ῥῆτα.* Erat hoc hospiti, & duci militiae condonandum. Sed minus tolerandi sunt, qui cum istis virijs laborent, profitentur tamen elegantias, & in alios, si quid forte titubant, sunt impense dicaces. Nec in facere luit Ansonius in eiusmodi farinae Rhetorem, qui scripserat aeterna voce Reminisco.

Reminisco Rufus dixit in versu suo. Cor ergo versus, imò Rufus non habet.

Haud dissimilis quispiam legatus, qui ad Alexandrum Tertium missus, contra S. Thomam Cantuariensem Archiepiscopum, sparsurus querimonias; illud identidem in oratione vsurpauit, oportuebat. Ex quo grauissimo coetui risum propinauit non mediocrem.

[Patet (siquit) & Domine, interest beatitudinis vestrae, quid perperam actum est in perniciem vniuersitatis, ad pacis, & debita concordiae statum citius reuocare, ne nimis huiusmodi immoderata praesumptio multorum stragem, & Catholicae Ecclesiae scissuram possit procreare. Id parum attendit Dominus Cantuariensis, dum relicto maturiori consilio, se solum consulat, ut sic sibi, & suis, Regi, & regno, populo, & clero grauioribus labores procrearet, & angustias; & certe virum tanta auctoritatis non decuit, nec oportuit, nec aliquando oportuebat.] Addit, qui scripsit historiam: Ita grammaticizabat Hilarius Ciceronensis, dicens oportuebat, insuper *si si saperent, non oportuebat sibi in verbis praebuisse consensum.* Hic vnus ex coetu prorumpens in vocem: Male, inquit, tandem venisti ad portum.

Altera pars elegantiae est explanatio, quae reddit apertam, & dilucidam orationem. Ea comparatur duabus rebus, vsitatis verbis, & propriis. Vtitata sunt ea, quae versantur in sermone, & consuetudine quotidiana: Propria, quae eius rei verba sunt, aut esse possunt, de qua loquimur. Haec virtus elocutionis fundamentum est, qua qui non fuerit imbutus, frustra nititur ad superiora. Quantus est enim error eorum, qui nihil proprijs verbis effertes, in omnibus translatoium contentantur delicias?

Suid. in voce Δάτις. Aristoph. in pace.

Hilarius Cisterciensis legatus. Sol. in Ceter. Eius oratio.

Bayen. ad Chri. 1164. See. 34.

Cic. 4. ad Heren.

